

L.R.I. CARGO HANDLING RENDSZER

V. 1.0.

FELHASZNÁLÓI KÉZIKÖNYV

13.04.19

Szeretettel Üdvözljük a **CCS** Szoftverek világában!

Mint minden a **CCS** által készített rendszer, ez a Handling Rendszer is kezelési módját, funkcionalitását, nyelvezetét tekintve egyaránt a felhasználó érdekeinek legmeszebbmenőbb figyelembevételével készült. A **CCS** szoftverek rendszerterv-alapelvei közé tartoznak és így természetesen ezt a rendszert is jellemzik az alábbiak:

- a kézi adatbeviteli igény lehető legnagyobb mértékű csökkentése
- a feladatok legteljesebb automatizálása
- könnyű kezelhetőség és oktathatóság.

Ez egy úgynevezett egyedi rendszer, kizárólag az L.R.I. Cargo igényei alapján készült, megrendelésre, az L.R.I. Cargo technológiai szabályait figyelembevéve de a nemzetközi cargo handling szabványokkal, ajánlásokkal és gyakorlattal is összhangban.

Őszintén reméljük, hogy ez a Handling Rendszer nemcsak könnyebbé és hatékonyabbá teszi majd a munkavégzést, de hozzájárulhat az L.R.I. Cargo tevékenységi körének és ügyfélkörének bővüléséhez is.

Jó munkát kívánnak,

a Handling Rendszer készítői

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

A Handling rendszer az MS WINDOWS általános kezelési szabályai szerint működtethető. Ezeknek a szabályoknak az ismertetésére itt nem térünk ki. Ha a felhasználó úgy érzi, hogy ismeretei e téren még hiányosak, javasoljuk és fontosnak tartjuk, hogy egy alapfokú WINDOWS tanfolyam elvégzésével ezekkel ismerkedjen meg.

A magyarországi viszonyoknak megfelelően a rendszer MAGYAR WINDOWS használatát tételezi fel, és mindenben a MAGYAR WINDOWS sajátosságaira épít. A WINDOWS nem része a felhasználónak átadott programcsomagoknak.

Tekintettel arra, hogy az üzemszerű használat esetén az egyes műveletek elvégzésének időpontja igen fontos lehet, javasoljuk, hogy a rendszerdátumot és időt folyamatosan kísérvék figyelemmel, és szükség esetén a pontosításról gondoskodjanak.

A FOLYAMATOK ÁLTALÁNOS MEGKÖZELÍTÉSE

A handling agent-i feladatokat a rendszer szempontjából két fő csoportra: árukezelés és pénzügyi jellegű tevékenységek osztottuk. Az előbbihez tartoznak az import, export, tranzit, keresések valamint a jelentések és eszközök túlnyomó része.

A FŐMENÜ

Az egyes funkciókat a WINDOWS szabályainak megfelelően a képernyő felső sávjában található menüpontok működtetésével lehet elérni, használata megegyezik minden más WINDOWS programban található menüsor használatával.

IMPORT

A rendszer funkcionalitása arra a folyamatbeli feltételezésre épült, hogy a forgalmi előtérrel a légi járművek kirakodását követően az áru a járat manifesztjével és a légifuvárlevelekkel együtt érkezik meg a raktárba.

A raktári dolgozók megfelelő helyet keresnek az egyes küldeményeknek, és az áru elhelyezését követően a lokációs hely azonosítóját feljegyzik a manifesztre. Ezt követően kezdik csak meg az adatbevitelt a rendszerbe. Az osztási adatok bevitelét ugyanígy megelőzi a fizikai osztás és a házifuvárlevél-számonkénti esetleges újralokálás.

IMPORT KÜLDEMÉNYEK ÉRKEZÉSE A RAKTÁRBA

A rendelkezésre álló okmányok (manifeszt és fuvarlevelek) alapján minden küldeményt be kell jegyezni a rendszerbe. A küldemények nyilvántartás, árukezelés és számlázás szempontjából fontos adatainak, járatszám, dátum, légifuvarlevél-szám, súly, darabszám, különleges kezelési kód(ok), címzett, indító- és célállomás valamint a saját raktárral nem rendelkező speditőrök esetében a lokációs hely bevitele kötelező.

Ezek az adatok lesznek majd a légitársasági számlázás, a speditóri elszámolás és a vámbejelentés forrásadatai.

Annak érdekében, hogy véletlen, hibás beírás miatt ne kerülhessen a rendszerbe nem-valós járatszám, a rendszer csak olyan járatszámot fogad el, ami a mentrendi adatbázisban szerepel. Ennek megfelelően a küldemények beérkeztetését megelőzően ellenőrizni kell, hogy a mentrend aktualizálása megtörtént-e.

Abban az esetben, ha a lokációs hely nem kerül bevitelre, a rendszer fetelezi, hogy listás küldeményről van szó, azaz a címzett saját raktárral rendelkezik, ám ha a címzett nem szerepel a listás speditőrök között akkor az adatbevitt hibásnak jelzi és a lokációs hely pótlásáig vagy a címzett módosításáig az adatbevittet nem fogadja el.

Amennyiben a küldemény nem fér el egy lokációs helyre, vagy mert különleges kezelést igénylő árút is tartalmaz, nem rakható egy raktári területre, úgynevezett multilokált, azaz több helyre lokált küldeményről beszélünk. Ilyenkor a különböző helyeken elhelyezett küldemény részeket külön-külön kell bevinni a rendszerbe, mintegy részküldeményként kezelve őket.

Hasonló helyzet állhat elő akkor is, a egy küldemény több részben érkezett és a második és további részeket már nem ugyanoda helyezik a raktárban, vagy mire a második rész megérkezett, addigra az első részt már kiszolgáltatták a címzettnek.

Az alkalmazandó képernyő három kartonból áll: "Alapadatok", "Küldemény részletek" és "Költségek".

"Alapadatok"

Ezen a kartonon találhatóak az egész küldeményre általánosan vonatkozó adatok, melyek az okmányon szerepelnek illetve amelyeket a speditőr ad meg. Ezek az adatok osztott vagy részküldemény esetében is minde részre egyaránt vonatkoznak.

"Főfuvarlevélszám"

Kötelező mező, nem hagyható üresen. Ebbe a mezőbe kerül a főfuvarlevélszám. Csak akkor lehet elhagyni a mezőt, ha üres, vagy ha 3

számjegyű prefix, kötőjel és 8 számjegyű sorozatszám (pl.: 074-00221082) formában beírtuk a légifuvárlevél-számot.

"Házifuvárlevélszám"

Ezt a mezőt csak akkor kell kitölteni, ha már az adatbevitel időpontjában ismert a házifuvárlevélszám, például mert a házifuvárlevél egy példányát is csatolták a küldemény okmányaihoz.

"Indítóállomás", "Célállomás", "Összdarabszám", "Súly"

Kötelező mezők, nem hagyhatóak üresen. Értelemszerűen, a fuvarokmányok alapján kell kitölteni. Az indítóállomás és célállomás a fuvarlevélen feltüntetett origin és final destination IATA kód beírására szolgál. Az összdarabszám és összsúly mezőkbe a küldemény teljes fuvarlevélen szereplő súlya és darabszáma kerül akkor is, ha részküldeményként érkezett. Az egyes részek adatai a "Küldemény részletek" kartonra kerülnek.

"Különleges kezelési kódok"

Ide a IATA szabvány Special Handling Code hárombetűs szabványkódok kerülhetnek, melyek a küldemény különleges tartalmára, kezelési vagy tárolási igényére figyelmeztetnek.

"Tartalom"

Kötelező mező, nem hagyható üresen. Ide a légifuvárlevél szerinti árumegnevezés kerül illetve amennyiben a dupla egérekattintással előhívható árumegnevezés listában szerepel megfelelő megnevezés, azt kell beemelni a "Választ" gomb segítségével.

"Pozíciószám" és "Osztásszám"

Értelemszerűen kerül kitöltésre. Tartalmára semmilyen formai vagy tartalmi ellenőrzési eljárás nem vonatkozik.

"Kiértésítés"

Ide az kiértésítés dátuma kerül. Alapértelmezésben 1600.-ig mindig az aznapi dátum szerepl itt, 1600 óra után pedig már a másnapi dátum jelenik meg. Ezt a dátumot csak abban az esetben kell átírni, ha a küldemény címzettje alapján telefonértesítést igényel illetve ha a telefax kiértésítő rendszer időtervében maradt adatok alapján kiderült, hogy a telefax értesítés (vonalhiba, hibás telefax szám stb.) miatt meghiúsult.

"Ügyfél"

Kötelező mező, nem hagyható üresen. Tekintettel arra, hogy az ügyfél, vagy másnéven a címzett választás egyben az értesítés módjának, a fizetés módjának, az áruátadás módjának a kiválasztását is jelenti, ebbe a mezőbe manuálisan nem lehet beírni, csak az Ügyfelek adatbázis rekordjai közül lehet választani.

"Megjegyzés"

Ez egy szabadon felhasználható jegyzetlap. Amennyiben szerepel információ benne, a gomb mellett található jelölő négyzet bejelölt állapotban áll. Ide szabadszövegesen beírhatnak a küldeménnyel kapcsolatos minden olyan megjegyzést, mely a küldeménnyel a továbbiakban foglalkozó szolgálatok számára fontos lehet, illetve ami a mask mezőiben nem helyezhető el.

Az "Alapadatok" katon kitöltése után következhet a "Küldemény részletek" katon adatbevitel.

"Küldemény részletek"

Ide azok az információk kerülnek, melyek ha a küldemény több részből áll, több részre lett osztva vagy több lokációs helyre került (multilokált) akkor az egyes részek esetében eltérhetnek.

Az eltárolt részadatsorok megjelenítésére szolgáló táblázat alatt lévő két mező nem írható, csupán arra szolgál, hogy a bevitt részadatok alapján mutassa az összdarabszámot és összsúlyt. Bizonyos esetekben, és nem is mindig rendellenes esetekben ez az érték eltérhet az "Alapadatok" katonra felvitt, okmányon szereplő összdarabszámtól és súlytól, például osztás esetén.

Az első illetve a további adatsorok felviteléhez először ki kell tölteni a katon mezőit, majd az "Új" gomb lenyomásával az adatok eltárolódnak és a listában megjelennek.

"Lokáció"

Kötelező mező, nem hagyható üresen. A lokációs hely azonosítója kerül ide.

"Darabszám", "Súly"

Kötelező mező, nem hagyható üresen. Az adott küldemény-rész adatait kell ide beírni, melyek majd a táblázat alatt lévő nem írható mezőben kerülnek összegzésre.

"Érkezési járat", "Érkezési dátum"

Kötelező mező, nem hagyható üresen. Ide csak valós, a menetrendben illetve a járatlistában szereplő járatszámot és a szokásos nap-hó-év (10APR97) formában beírt dátum bevitelét fogadja el a rendszer. Az itt szereplő adatok alapján készül a légitársasági elszámolás, így a pontos adatbevitel igen fontos.

Amennyiben az áru nem járaton érkezik, hanem átveszik más kiszolgáló társaságtól, például a MA-tól, akkor a légitársasági azonosítót tartalmazó első mezőbe be kell írni a légitársaság azonosítóját (pl.: MA) és a járatszám mezőt üresen kell hagyni.

"Indulási járat", "Indulási dátum"

Amennyiben a küldemény célállomása BUD, ez a mező tiltott, nem írható. Akkor azonban ha tranzitküldeményről van szó és a célállomás nem BUD akkor kötelező mező, nem hagyható üresen. Az érkező járatra vonatkozó szabályok szerint kell kitölteni.

"ULD"

Ide kell beírni az ULD típusát, légitársasági azonosítóját és sorozatszámát, amiből az áru kirakódásra került. Kitöltésére különös gondot kell fordítani, mert az ide bevitt adatok alapján működik az ULD

nyilvántartás. Ha az áru ULD-ben érkezett kötelező mező, nem hagyható üresen.

"Jegyzőkönyves"

Amennyiben a küldeménnyel sérülési jegyzőkönyv érkezett, vagy a raktárba érkezéskori állapota alapján sérülési jegyzőkönyv felvétele szükséges, akkor ezt a jelölőnégyzetet be kell jelölni. Amennyiben a jelölőnégyzet nem került bejelölésre, sérülési jegyzőkönyv kiállítását nem engedélyezi a rendszer. Feltételesen kötelező mező.

Az "Új" gomb lenyomásával az adatok eltárolódnak és a listában megjelennek. Ezt követően a következő rész adatait az előbbieknél megfelelően, a mezők kitöltésével lehet felvinni. A kitöltést segíti és gyorsítja, hogy a járatszám és dátummezők, valamint az ULD mező adatai az alózi adatbeviteli ciklus után sem törölődnek ki, bár felülírhatók.

Amennyiben valamely adatsor módosítására lenne szükség, a táblázatban ki kell választani a módosítani kívánt rekordot két egérgattintással. Erre az adatokkal feltöltődnek az adatbeviteli mezők. Ekkor szabadon lehet módosítani a mezők tartalmát, majd a "Módosít" gombbal el lehet tárolni. Amennyiben közel azonos adatsorral több részt kell bevinni, ezt a funkciót felhasználva lehetséges az adatsor letöltése az adatbeviteli mezőkbe majd a kívánt adatok másolása után a "Módosít" gomb lenyomása helyett az "Új" gomb lenyomásával, mint új adatsor vihető be a rendszerbe.

"Költségek"

IMPORT KÜLDEMÉNY ADATAINAK MÓDOSÍTÁSA

A küldemények adatait szabadon lehet módosítani. Erre nem csak hibás adatbevitel miatt lehet szükség, de az áru raktáron belüli áthelyezése, vagy például a címzett módosulása miatt is. A rendszer adatmódosítás esetén is elvégez minden olyan ellenőrzést, amit adatbevitelkor tesz meg.

Adatmódosításkor a módosítást végző azonosítója, a módosítás időpontja és a módosított adatok történetszerűen eltárolásra kerülnek, így mindig megállapítható, hogy egy-egy adatot ki és mikor vitt be.

Adatmódosításnak számít az is, ha egy küldemény speditőr által megjelölt átvevőjét és házifuvarlevél számát utólag írják be.

IMPORT KÜLDEMÉNY ADATAINAK TÖRLÉSE

Különleges esetben szükség lehet egy a rendszerbe bevitt rekord törlésére, például duplikált adatbevitel esetén. A rendszer erre is lehetőséget biztosít, de ezt a funkciót a supervisor felelősségi körébe rendeli.

IMPORT KÜLDEMÉNY OSZTÁSA

Abban az esetben, ha az egy főfuvarlevél-szám alatt érkezett küldeményen belül a címzett speditőr több átvevőt jelöl meg különböző házifuvarlevél-számok alatt, osztásról beszélünk. Ilyenkor a rendszerben szereplő főfuvarlevél-számmal azonosított rekord helyett több új házifuvarlevél-számmal azonosított rekordot hozunk létre.

Az árukiadás, árukeresés és a raktári leltár megkönnyítése érdekében ilyenkor különös figyelmet kell fordítanunk arra, hogy ha az eredeti küldemény több helyre lokált volt, akkor az osztás alapján az egy házifuvarlevél-számhoz tartozó csomagok egy helyre kerüljenek illetve ha multilokált a küldemény akkor az adott házifuvarlevél-számhoz tartozó lokációs helyeken a valós darabszám és súly szerepeljen.

ADATBÁZISOK, TÁBLÁZATOK

A legtöbb adatbázissal kapcsolatos menüpontban, a menüpont meghívásakor először táblázatos formában jelennek meg az addig bevitt adatok. Az adatsornak minden setben része egy verzószám is, mely azt mutatja, hányszor hajtottak végre módosítást az adott rekordon. Ha itt az egyes szám szerepel, akkor a rekordot még nem módosították. Amennyiben a lista, a maszk ablakba nem fért teljes egészében be, az ablak alján és/vagy jobb szélén egy gördítősáv teszi lehetővé a további adatok megjelenítését a Windows általános szabályainak megfelelően.

A listában átnézhetőek az eltárolt adatok és a kívánt adatsor kijelölése után a "Módosít" gomb megnyomásával az adatokat szabadon lehet módosítani illetve az adatsor a "Töröl" gomb használatával törölhető.

A törlési szándékot minden esetben meg kell erősítenünk a feltett kérdésre adott "Igen" válasszal. Új adatot értelemszerűen az "Új" gomb lenyomása után megjelenő adatbeviteli maszk mezőinek kitöltésével és a "Rendben" gomb lenyomásával vihetünk be.

Az adatbázisokban, ahol valutanemet kell meghatározni, minden esetben az megfelelő ISO valutakódot kell alkalmazni.

A "Kilépés" gomb rendben gomb előtti használata gyakorlatilag megegyezik a "Mégsem" gomb hatásával, ilyenkor a bevitt adatok nem kerülnek eltárolásra.

TERMÉKEK

A számlázás megkönnyítése érdekében a rendszer lehetőséget biztosít a számlázandó árufajták és a hozzájuk tartozó, számlázás szempontjából fontos adatok tárolására és a tárolt adatok ellenőrzésére, módosítására.

Az eltárolt adatok között "A keresett cikk:" címkével jelölt mező segítségével kereshetjük meg a kívánt adatot. Ide kell beírunk a keresett árucikk megnevezését.

Az "Új" gomb lenyomásakor megjelenő maszk az alábbiakban felsorolt mezőket tartalmazza, melyek kitöltése után a "Rendben" gomb lenyomásával a bevitt adatsor bekerül az adatbázisba.

Megnevezés

Ide a számlázandó árucikk megnevezése kerül magyar nyelven. Figyelem, a helyes írásmódra és fogalmazásra különös figyelmet kell fordítani, hiszen a számlákra ez a megnevezés kerül majd.

Megnevezés (angolul)

Tekintettel arra, hogy a külföldi ügyfelek igényeinek kielégítése érdekében számlát angol nyelven is lehet készíteni, szükséges, hogy minden számlázandó árufajta angol nyelvű megnevezése is rendelkezésre álljon.

ITJ/SZJ szám

A hatályos jogszabályok értelmében az árumegnevezést ki kell egészíteni az egyik vagy másik statisztikai azonosító számmal is. Ezek bevitelekor minden esetben konzultálni kell a pénzügyi tevékenységekért felelős szakemberrel.

Mennyiségi egység

Az adott árufajta mennyiségét azonosító mértékegység mevitelére szolgáló mező. Árufajtától függően db=darab, m=méter stb szerepel itt.

Valutanem

A megadott egységár pénznemét azonosítja.

Egységár

Az összeget a mindenkor érvényes pénzügyi szabályoknak megfelelő kerekítéssel kell bevinni.

ÁFA

Mindenkor jogszabályok szabályozzák, hogy milyen ÁFA kulcsok (százalékok) alkalmazandóak. Az adott árucikkhez tartozó ÁFA százalékot az ÁFA gomb lenyomásával megjelenő kiegészítő táblázatból választhatjuk ki, így elkerülhető, hogy véletlen elírás miatt nem létező ÁFA százalékkal számoljon a számlázó rendszer.

ÁFA FAJTÁK

Az árumegevezésének bevitele és a számlázás során használt ÁFA típusok bevitele történik itt. A menüpont kiválasztása és az "Új" gomb megnyomása után megjelenő maszk csak két adatbeviteli mezőt tartalmaz: "ÁFA típus" és "Szorzó".

"ÁFA típus"

Ebbe a mezőbe például 25%-os ÁFA kulcs esetén azt javasolt beírni, hogy "25%". A számlán ebben formában jelenik meg az ÁFA százalék.

"Szorzó"

Ebbe a mezőbe beírt adattal a rendszer számára kell megadni, hogy az áfa a nettó érték hányszorososa. Ennek megfelelően a fenti példa esetében ide "0.25" kerül.

Az érvényes ÁFA százalékok bevitelére módosítására, törlésére és az "Új" "Módosít" "Töröl" "Rendben" gombok kezelésére az adatbázis kezelő képernyőkre vonatkozó általános szabályok vonatkoznak

ADATBEVITEL GYORSÍTÓ

Az árumeznevezések adatbevitelének egyszerűsítését és gyorsítását valamint a bevitt árumeznevezések egységesítését teszi lehetővé ez az eszköz, mely egy segéd táblába tárolja el azokat a rövidített áruneveket, melyek a gyakrabban használt árumeznevezésekre vonatkoznak.

Az import áruérkeztetés során az árumeznevezés mezőben dupla kattintással érhetjük el az itt felállított táblázatot melyből kiválaszthatjuk a kívánt árumeznevezést.

Az egységes árumeznevezés használat később lehetővé teszi azt is, hogy áruajtánkénti forgalmi kimutatás is készülhessen illetve a meglévő jelentések áttekinthetőbbek legyenek.

Ajánlat a szabványos árumeznevezések minél szélesebb körű és következetesebb használata.

RAKTÁRDÍJ MENTES NAPOK

Az automatikus raktárdíjszámításhoz szükséges megadni azoknak a napoknak a számát, amennyi ideig az áru tárolása ingyenes azaz raktárdíj mentes. Ezt a raktárdíjszámítási táblától különálló tábla tartalmazza.

A raktárdíjmentes napokat külön a normál árukra és külön a különleges kezelést igénylő árukra lehet meghatározni.

Ez is olyan jellegű adat és funkció mellyel a felhasználó csak igen ritkán, a raktárdíj számítási rendszer megváltozása esetén találkozik.

A két számadatot, mely napokat jelent, egyszerűen, akár a megfelelő szám bevitelével, akár az adatmező jobb szélén található nyilakkal történő beállítással lehet megadni. A megváltoztatott adatokat a "Rendben" gomb lenyomásával tárolhatjuk el, illetve ha változatlanul kívánjuk hagyni az adatokat akkor a "Mégsem" gomb lenyomásával hagyhatjuk el a képernyőt.

KEZELÉSI KÖLTSÉGEK

Ezen az egy menüpontra belül lehetséges a különböző kezelési költség kategóriákat és határértékeket beállítani. Mint tudjuk különbözik a kezelési költség ha L.R.I. által kiszolgált légitársaság hozta az árut, illetve ha más által kiszolgált légitársaságtól származik. Ezen belül is más a díj ha címzett speditőr önálló raktárral rendelkezik. A kezelési költség számítás módszere pedig súlykategóriákon alapszik, majd a legfelső súlykategória feletti súlyra egy újabb kiegészítő tarifa vonatkozik.

Új kezelési költség táblázatot a megfelelő táblázat-azonosító négyzet ("Extra költség" illetve "Raktárral rendelkező") bejelölése után az "Új" gomb lenyomásával lehet felállítani.

A javasolt beviteli sorrend a fentiekből következően, hogy először az L.R.I által kiszolgált légitársaságokra, önálló raktárral nem rendelkező speditőr címzett esetén alkalmazandó első súlykategória felső határát vigyük be, majd ugyennek a második, harmadik stb. kategóriáit. A legfelső kategória feletti tarifát a vonatkozó négyzet bejelölésével vigyük be legvégül. Ezután következhet a raktárral rendelkezőkre vonatkozó táblázat felvitele. Ezután javasolt a más által kiszolgált légitársaságokra az előbbiekkal megegyező módon a táblázatok kialakítása.

A rendszer mindig az aktuálisan létező kezelési költség táblázat alapján számítja a költségeket.

Tekintettel arra, hogy csak egy táblázat van, ezért díjváltozás esetén nem az "Új" gombbal, hanem a "Módosít" gombbal kell dolgoznunk, így elkerülhető a korábbi adatok törlése és a változatlan feltételek ismételt bevitele.

RAKTÁRDÍJAK

A rendszer automatikusan kiszámítja a berögzített áruérkezési és árukiadási adatok alapján a fizetendő raktárdíjat. Ehhez természetesen meg kell adnunk és karban kell tartanunk a mindenkorai raktárdíjszámítási táblázatot is.

A raktárdíjszámítás alapja minden esetben a küldemény súlya. Az eltelt napok után progresszíven emelkedő kilogramm-tartományonkénti raktárdíj vihető be a táblázatba. A táblázat finombeállítására további lehetőséget biztosít, hogy a raktározási időt is lehet szakaszolni, például külön tarifát meghatározni az első 7 napra, külön díjat a második 7 napra stb.

Lehetőség van arra is, hogy a különleges kezelést igénylő áruk esetében a raktárdíj mértéke eltérő legyen az alaptarifáktól.

Az új táblázat bevitelekor először meg kell határoznunk, hogy a "Különleges kezelésű áruk" táblázatát kívánjuk-e felállítani, vagy a normál árúkéét.

A "Hányadik naptól" címkével jelölt mezőben az időszakaszt határozhatjuk meg. Az első időszakaszt mindig 0-val jelöljük, hiszen a raktárdíj mentes időszakot korábban már egy másik táblázatban meghatároztuk.

A "Megkezdett hány kilogrammonként" címkével jelölt mezőben helyezhetőek el a súlykategóriákat meghatározó kilogramm értékek. Amennyiben például az első súlykategória a 0-100 kilogrammig terjedő árukra vonatkozik, ezt a kategóriát itt a 0 számmal kell jelölni. A második például 101-től 200-ig terjedő kategória jelölésére itt a 101-es szám szerepel majd.

A "Súlyegységre jutó raktárdíj" mezőbe kerül a tényleges Forint érték, mely kilogrammonként értendő.

A táblázat egyes sorait a "Rendben" gombbal tárolhatjuk el.

Soha ne feledjük, hogy a különleges kezelésű és a normál árúkra külön táblázatot kell felállítani illetve a módosításkor külön táblázatot kell módosítani.

CC FEE

A CC FEE az utánvétes küldemények esetében az utánvét összegét beszedő szervezet "jutaléka" és mértékére IATA szabályok vonatkoznak. A mindenkorin szabályoknak megfelelő beállítását itt lehetséges.

"A CC hány százalékát" mezőbe kerül a százalékszám, 2% esetében a 2-es szám.

A "Minimum" és a "Valutanem" mezők összetartoznak. A "Minimum" mezőbe bevitt minimum érték pénznemét kell a "Valutanem" mezőben meghatározni az ISO valutakód beírásával.

A bevitt adatokat itt is a "Rendben" gombbal tárolhatjuk el.

Ennek a táblának a felállítását után CC-s küldemények esetében a rendszer automatikusan kiszámítja és a számlázandó költségekhez adja a megfelelő CC Fee összegét is.

MENETREND

A pontos árukezelés és elszámolás egyik legfontosabb előfeltétele, hogy a rendszerben tárolt menetrendi adatok pontosak legyenek. Ugyanezek az adatbázisok teszik lehetővé a munka és szolgálatok tervezését és az ügyféltájékoztatást is.

A menetrendi adattárolásnak és adatbevitelnek két szintje létezik. Az első, általános szint ahol a menetrendi időszakra vonatkozó tervezett, publikált adatokat kell bevinni. Itt az adatbevitel tartalma pontosan megegyezik a légitársasági menetrendekben publikált adatokkal, tehát a járatszám mellett az üzemelési időszakot, és üzemelési napokat kell megadni és természetesen a járat útvonalát az időpontokkal valamint tervezett géptípusát. A Menetrend táblában csupán ennyi adat kapott helyet..

A rendszer ebből az adasorból minden tervezett járat számára egy önálló rekordot képez a Járat táblában.

A rendszerben szereplő menetrendek a képernyőn leolvashatóak. Új menetrendet az új gomb lenyomásával lehet bevinni.

Nagy körültekintéssel kell használni a töröl gombot, mivel itt egy megerősítéssel egy teljes járat törölhető.

A menetrendben szereplő járatok ellenőrzését, tájékoztatás vagy egyéb okból az adatok közötti keresést, a táblázat alatt szereplő 3 mező: "Mettől", "Légitársaság", "Járat" segíti.

A "Mettől" mezőbe azt az időpontot kell beírni, amikor, vagy ami után üzemelő járatokra szeretnénk leszűkíteni a megjelenített adatokat. A "Légitársaság" mezőbe a légitársaság kódját, a "Járat" mezőbe pedig a járatszámot kell írunk. Egy vagy több mező is kitölthető, illetve a mezők tartalma változtatható, ezzel is hatékonyabbá és gyorsabbá téve a keresést.

A "Járatszám" címke két adatmezőt is jelöl. A nemzetközi légi közlekedési gyakorlatnak megfelelő formátumban az első adatmezőbe kerül a légitársaság kódjele (pl.: KL a KLM esetében), a második adatmezőbe pedig a járatszám írható.

A "Géptípus" mezőbe a szabvány géptípus kódot kell írni. Az itt bevitt géptípus kód alapján készíti a rendszer el a járatrekordot ami a számlázás alapjául is szolgál.

Az "Útvonal" mezőkbe a IATA szabvány repülőtervkódokat kell bevinni. Az első két kód bevitele után ezek a kódok a "Járatszakasz" mezőbe másolódnak be és a rendszer az "Indulás" mezőnél várja a járatszakasz indulási, az "Érkezés" mezőben pedig az érkezési idejét. Ügyeljünk az időpontok pontos bevitelére, hiszen a menetrendi adatok alapján tervezik a munkájukat a szolgálatok és az ügyfelek is innen kaphatnak tájékoztatást.

Az időpontok bevitele után lehetőségünk van további állomások bevitelére az Útvonal mezőkben illetve ha a járatnak nincs több állomása akkor a

járatnapokat határozhatjuk meg oly módon, hogy a "Járatnapok" részénél, a megfelelő napokat bejelöljük az egérrel bal gomjának egy kattintásával.

Meg kell azt is határoznunk, hogy az adott járat mettől-meddig üzemel, azaz mikor megy az első és mikor megy az utolsó járat. Az első járat dátumát a szokásos nap-hónap-év (pl.:10APR1997) formátumban a "Mettől érvényes" mezőbe írhatjuk, az utolsó járatnap dátumát pedig a "Meddig érvényes" mezőbe.

Az adatbevitelt itt is a "Rendben" gomb lenyomásával végezhetjük el illetve a "Mégsem" gomb lenyomásával hagyhatjuk el változtatás nélkül a képernyőt.

Felhívjuk a figyelmet arra a feladatra is, hogy a menetrend bevitelével foglalkozó ügyintézők, egy új járatról kapott tájékoztatás esetén a menetrend bevitelével egyidőben azonnal tudakolják meg, hogy az adott járat FFM üzeneteit mely címekre kell küldeni és ezeket az információkat beírják a rendszerbe. Arra is érdemes felhívni a figyelmet, hogy ha egy járat üzemelése befejeződik, akkor a vonatkozó adatsort érdemes kitörölni a SITA cím hozzárendelések táblázatból az áttekinthetőség érdekében.

JÁRATOK

A meghírdetett menetrend szerinti járatok napi bontásban itt, a járatáblában szerepelnek. A meghírdetett menetrend azonban néha módosulhat. Törölhetnek egy-egy járatot illetve a nagy utas- vagy áruterhelésre való tekintettel sűrítőjáratot is indíthatnak. Előfordul az is, hogy a tervezett géptípust módosítják. A fenti esetekben nem a menetrendet hanem a járatábla adatait kell módosítani. Amennyiben az adatok aktualizálása elmarad, az árukezelésben de a légitársasági számlázásban is jelentős rendellenességek keletkezhetnek!

Ugyanebben a menüpontban kell bevinni, ha nem menetrendszerű járat érkezik vagy indul. Az adatbevitel elmulasztása akkor is elszámolási rendellenességeket okoz, ha a járat nem szállított árut. Ugyanígy, ha egy tervezett, de megghiúsult járat az adatbázisban marad, az is jelentős veszélyeket rejt a feldolgozás szempontjából.

A menüpont első funkciója, hogy tájékoztatást ad, a megjelölt időszakban érkező és induló járatokról, mely listát a menetrendbe bevitt adatok alapján állítja össze.

A "Mettől" és "Meddig" mezők kitöltésével lehet beállítani, hogy a rendszer mely időszak járatait listázza a képernyőre.

Ezt követően további szűkítőfeltételek megadására van lehetőség, miszerint a megjelenített járatok közül ki lehet szűrni egy kívánt légitársaságot, vagy egy kívánt járatszámot, a "Légitársaság" és a "Járat" mezők kitöltésével.

Például ha valaki érdeklődik, de csak annyit tud, hogy a mai napon érkezik a küldeménye a 600-as járattal, ez sem okoz problémát, hiszen a nap megadása után a "Járat" mezőbe a 0600-as járatszámot kell csak beírni és ha létezik a megjelölt időszakban ilyen járat, annak adatai leolvashatóak a képernyőről. Ez a megjelenítési és keresési rugalmasság messze meghaladja a jelenleg üzemelő többi légitársasági és handling rendszerek képességeit.

Itt az "Új" gombbal egy újabb feladat oldható meg. Lehetőség nyílik arra, hogy a menetrendben nem szereplő ad hoc, nem menetrendszerű járatokat bevigyük a rendszerbe.

A "Járatszám" címke két adatmezőt is jelöl. A nemzetközi légitársasági gyakorlatnak megfelelő formátumban az első adatmezőbe kerül a légitársaság kódjele (pl.: KL a KLM esetében), a második adatmezőbe pedig a járatszám írható.

A "Járatdátum" mező, csak egy dátum bevitelét teszi lehetővé, hiszen ez nem a menetrend bevitelének helye, hanem csak arra szolgál, hogy eseti járatokkal egészítsük ki a menetrendszerű járatok által képzett járatlistát. A szokásos nap-hónap-év (pl.:10APR1997) formátumot kell használni.

A "Géptípus" mezőbe a szabvány géptípus kódot kell írni. Az itt bevitt géptípus kód alapján készíti a rendszer el a járatrekordot ami a számlázás alapjául is szolgál.

Az "Útvonal" mezőbe a IATA szabvány repülőterkódokat kell bevinni.

Az első két útvonalkód, az indulási és első érkezési repülőtér kódjának bevitele után ezek a kódok a "Járatszakasz" mezőbe másolódnak be és a rendszer az "Indulás" mezőnél várja a járatszakasz indulási, az "Érkezés" mezőben pedig az érkezési idejét. Ügyeljünk az időpontok pontos bevitelére, hiszen a menetrendi adatok alapján tervezik a munkájukat a szolgáltatók és az ügyfelek is innen kaphatnak tájékoztatást.

Az időpontok bevitele után lehetőségünk van további állomások bevitelére az Útvonal mezőkben illetve ha a járatnak nincs több állomása akkor a járatnapokat határozhatjuk meg oly módon, hogy a "Járatnapok" részénél, a megfelelő napokat bejelöljük az egérrel bal gombjának egy kattintásával.

Az adatbevitelt itt is a "Rendben" gomb lenyomásával végezhetjük el illetve a "Mégsem" gomb lenyomásával hagyhatjuk el változtatás nélkül a képernyőt.

A "Módosít" gomb használata két esetben indokolt.

Egyrészt, amikor a menetrendszerű vagy nem-menetrendszerű, a táblában már szereplő járat adata módosult. Az adatok aktualizálása mind az operatív tevékenység, mind a pénzügyi jellegű feladatok szempontjából igen fontos. Másrészt akkor kell használnunk a módosítási funkciót, amikor egy meghírdetett járatot törölnék. Ilyen esetben nem ajánlott a "Töröl" gomb használata, hiszen később még szükség lehet az információra, hogy az adott napra tervezték a járatot, csak törölték.

A "Töröl" gomb kizárólag arra az esetre szolgál, ha kiderül, hogy tévesen vittek be az adott napra egy járatot. Amennyiben menetrendszerű járatról van szó, ilyen esetben is ajánlott a menetrendben módosítani a téves adatot és csak nem-menetrendszerű járat esetében törölni a járatlistából, hiszen ha egy tévesen betáplált menetrend alapján listázott járatot egy nap törölünk is, az a menetrendben szereplő többi napon is problémát okoz majd.

A "Mégsem" gombbal itt is lehetőség van a képernyő változtatás nélküli elhagyására.

Felhívjuk a figyelmet arra a feladatra is, hogy a menetrend bevitelével foglalkozó ügyintézők, egy új ad-hoc járatról kapott tájékoztatás esetén a menetrendi bevitellel egyidőben tudakolják meg, hogy az adott járat FFM üzeneteit mely címekre kell küldeni és ezeket az információkat beírják a rendszerbe. Arra is érdemes felhívni a figyelmet, hogy ha egy ad-hoc járat elment, akkor a vonatkozó adatsort érdemes kitörölni a SITA cím hozzárendelések táblázatból az áttekinthetőség érdekében.

ÜGYFÉLLISTA

Az árúk bekönyvelését és a számlázást hivatott segíteni az ügyféllistában tárolt adatsor, melybe javasolt, legalább is kezdetben, minden ügyfél adatát felvenni, így rövid időn belül felépülhet egy átfogó lista, mely biztonságosabbá és gyorsabbá teszi mind az operatív, mind a pénzügyi területen dolgozók munkáját.

A menüpont kiválasztásakor először a táblában szereplő ügyfelek felsorolása látható.

A listában az első mező a "Fajta". Itt "S" szerepel, ha az ügyfél speditőr és "N" ha nem speditőr. A "Csak speditőrök" négyzet bejelölésével a listát leszűkíthetjük a speditőrök adatainak megjelenítésére.

A listában keresést a "A keresett név" mező segíti, melybe beírhatjuk a keresett ügyfél nevét és a mező elhagyását követően a képernyőn megjelenik a keresett ügyfél adatsora.

Az "Új" gomb szolgál az új ügyfél adatfelvételi képernyő megjelenítésére. A gomb használata előtt azonban ha speditőr ügyfelet kívánunk felvinni, ki kell jelölnünk a "Csak speditőrök" négyzetet, az adatbevitelt követően erre már nincs lehetőség.

"Speditőr"

Ezt a négyzetet felülírni nem lehet, ha az "Új" gomb megnyomása előtt bejelöltük a "Csak speditőrök" négyzetet, akkor bejelölt állapotban jelenik meg, ellenkező esetben azonban üres.

"Van raktára"

Ezt a négyzetet értelemszerűen csak akkor lehet bejelölni, ha speditőr ügyfélről van szó. Jelentősége igen nagy, hiszen az áruérkeztetési adatfeldolgozást alapvetően befolyásolja, hogy a címzett speditőr rendelkezik-e raktárral vagy nem.

"IATA szám"

Ide az ügynök IATA azonosító száma kerülhet, mely 7 számjegyű.

"Név"

Az ügyfél teljes, hivatalos neve kerül ide. Igen fontos az ügyfél nevének pontos feltüntetése, hiszen nem csak arról van szó, hogy a nyomtatványokon és számlákon ebben a formában jelenik majd meg, hanem az üzleti kapcsolatokra

is rossz hatással lehet, ha ügyfelünk úgy tapasztalja, hogy nevének pontos nyilvántartására sem fordítottunk figyelmet.

"Írányítószám", "Ország", "Város", "Utca"

Értelemszerűen kerül kitöltésre. Ha véletlenül a kezdőbetűt kis betűvel írjuk, a rendszer jótékonyan közbeavatkozik és a mező elhagyásakor azt nagybetűre írja át.

"Telefon(ok)", "Fax"

Több telefonszám is beírható és javasolt is a lehető legteljesebb adatartalom bevitele, hiszen a rendszer működéséhez szolgáltatott adatokon túl ez az adattábla minden dolgozó címjegyzéke és telefonkönyve is lehet, jelentősen megkönnyítve az ügyfélkapcsolati feladatok ellátását.

"Telex"

Bár a posta telex jelentősen veszített a jelentőségéből, még vannak vállalatok, melyek alkalmazzák a napi üzleti kommunikációban.

"SITA cím"

A légiáruszállításban résztvevő jelentősebb speditőrök ma már rendelkeznek SITA címmel és a SITA címmel rendelkező nagy importőrök és exportőrök száma is folyamatosan növekszik.

"E-mail"

Ez a kommunikációs forma világszerte rendkívül dinamikus terjed, jóllehet az állandó kapcsolattal nem rendelkezők számára küldött üzenetek csak akkor jutnak el a címzetthez, ha az felveszi a kapcsolatot az Internet szolgáltatójával.

"Számlaszám"

A jelenlegi magyarországi gyakorlatnak megfelelően legfeljebb háromszor-nyolc számjegy és a nyolcas csoportokat elválasztó kötőjel befogadására képes.

"Adószám"

Bizonyos esetekben ennek nyilvántartása az ügyfél beazonosításának szinte kizárólagos eszköze lehet. Állandóan változó gazdasági környezetünkben mindennapos eseménynek számít, ha egy nagyvállalat több kisebb vállalatra bomlik, új tulajdonos és ezzel együtt új nevet kap stb. Gyakran teljesen azonos nevű vállalatokkal találkozunk, melyeket csak a vállalati forma különböztet meg, vagy a nevük elé vagy után illesztett szám. Mégis kritikus lehet, hogy fel tudjuk ismerni, vajon arról a vállalatról van-e szó, mely átutalásos fizetési megállapodással rendelkezik, vagy csak egy névrokonáról.

"Fizetési mód"

Alapvető fontosságú információ. A számlázás menetét vezérli. Megválasztásánál különös gonddal kell eljárni. Két lehetőség közül választhatunk: "Átutalásos" vagy "Készpénzes".

"Értesítési mód"

Az automatikus kiértékelést vezérli az itt kiválasztott mód. Amennyiben az értesítés módja telefax, a rendszer elkészíti és feladja az értesítést. A SITA címmel rendelkező ügyfelek esetében sokkal gazdaságosabb és egyszerűbb a SITA üzenetben történő értesítés. A telefon értesítési módot csak akkor válasszuk, ha ezt az ügyfél kifejezetten kérte, vagy más mód nincs.

"Speditőr"

Amennyiben nem speditőr az ügyfél, gyakran előfordul, hogy állandó speditőr partnere van és az ügyfelek egy része állandó megbízást is szokott adni értesítést sem kér hanem a számára érkezett árukat automatikusan átadni kéri a speditőrnek.

"Megjegyzés"

Ennek a mezőnek a használata jelentős marketing és ügyfélkapcsolat ápoló eszköz lehet. Az ide bejegyzett fontos vagy érdekes "apróságok", kiegészítő információk nagyban segíthetik az ügyfélkapcsolati területen dolgozók munkáját, személyesebbé tehetik a kapcsolatot az ügyféllel.

SAJÁT ADATOK

Ennek az adattáblának a megváltoztatására feltehetően nagyon ritkán kerül majd sor és kezelésénél különös gonddal kell eljárni, hiszen itt tárolja a rendszer az L.R.I.-re vonatkozó adatokat, melyek a számlára és egyéb a rendszer által előállított nyomtatványokra kerülnek. Javasoljuk, hogy megváltoztatását külön magasabb szintű vezető engedélyéhez kösse a technológia, hiszen szélsőséges esetben egy módosítással akár jogszabályellenes számla kiállítására is lehetőség adódna, pl.: valótlan adószám kerül a számlára. Az itt tárolható adatok az alábbiak:

"Név"

Az L.R.I. hivatalos megnevezése, aminek a számlán kell szerepelnie.

"Ország", "Irányítószám", "Város", "Utca"

Értelemszerűen kell kitölteni, mennyiben a kezdőbetűt véletlenül kisbetűvel visszük be, a rendszer átírja nagybetűre.

"Telefon"

Az a telefonszám kerüljön javaslatunk szerint ide, ami mint általános hívószám minden cargo-val kapcsolatos ügyben hívható, lehetőleg éjjel-nappal, illetve ahonnan kapcsolni lehet az illetékest.

"Fax"

Lehetőleg egy éjjel-nappal felügyelt telefax készülékre irányított szám legyen.

"Telex", "Adószám"

Értelemszerűen töltendő ki.

"Számlaszám"

Tekintettel arra, hogy a számlára is ezek az adatok kerülnek, itt annak a számlaszámnak kell szerepelnie ahova az átutalásos fizetéseket várják.

"SITA cím", "E-mail"

A korábban már ismertetett szempontok szerint, értelemszerűen töltendő ki.

"Megjegyzés"

Szabadon felhasználható, nem kerül nyomtatásra.

LÉGITÁRSASÁGOK

A légitársasági adatok tárolására szolgál ez a tábla. Ezek az adatok kerülnek felhasználásra a légitársasági elszámolások során készített jelentésekben.

A képernyőn táblázatszerűen láthatóak a légitársaságok a név, kód és prefix feltüntetése mellett.

Az "Új" gomb lenyomásával juthatunk a légitársaság részletes adatainak felvitelére szolgáló maszkhoz. Tekintettel arra, hogy az itt tárolt adatok elsősorban a pénzügyi terület munkáját segítik, javasoljuk, hogy a kontak mezőkbe is az adott légitársaság pénzügyi jellegű kapcsolattartó szervezetének kontaktjai, telefonszám stb. kerüljön.

"Légitársasági kód"

Jelenleg még a legtöbb légitársaságnak 2 karakteres IATA kódja van, ám mivel ezek a kódok már kiosztásra kerültek, a IATA már kiadott néhány három karakteres kódot is. Rövidesen várható, hogy a IATA elrendeli minden légitársaság számára a három karakteres kód használatát, melyek meghatározása már meg is történt.

"Légitársasági prefix"

Ez az a három számjegyű számkód, mely a jegyeken és a légifuvarleveleken egyaránt megjelenik, mint a sorozatszám u.n. prefixe, a KLM esetében pl. 074.

"Név"

A légitársaság hivatalos megnevezése kerül ide, olyan formában, ahogyan azt a partner a számlán és egyéb okmányokon igényli.

"Ország", "Irányítószám", "Város", "Utca"

Értelemszerűen kell kitölteni, mennyiben a kezdőbetűt véletlenül kisbetűvel visszük be, a rendszer átírja nagybetűre.

"Telefon", "Fax", "Telex", "SITA cím", "E-mail"

A korábban már ismertetett szempontok szerint, értelemszerűen töltendő ki, javasoljuk, hogy a pénzügyi kérdések esetére megadott kontaktok kerüljenek ide.

A "Rendben" gombbal tárolhatjuk el az adatokat és a "Mégsem" gombot használjuk ha változtatás, adatbevitel nélkül kívánjuk elhagyni a maszkot. A "Módosít" gomb itt is értelemszerűen használható, miután a listából kiválasztottuk a változtatni kívánt légitársaságot. A "Töröl" töröl gomb véletlen használata ellen itt is véd egy megerősítő kérdés.

A "Megállapodások" gombbal a kiválasztott kiszolgált légitársaság adatait egészíthetjük ki a légitársasággal kötött földi kiszolgálási szerződés adataival. Itt először ismét a jólismert listával és az "Új", "Módosít", "Töröl" és "Kilépés" gombokkal találkozunk. A listában áttekinthetők az addig bevitt légitársasági megállapodások és tartalmuk.

Az "Új" gomb lenyomásával kerülünk az új megállapodás feltételei bevitelére szolgáló maszkba.

A "Mikortól érvényes" és "Meddig érvényes" mezőkbe a már ismert nap-hónap-év (pl.:10APR1997) formátumban kell beírni a szerződés érvényességi időtartamát. A rendszer mindig a járat tényleges indulási és érkezési deje szerinti nap alapján számítja majd az elszámolásba kerülő költségeket.

A "Valutanem" mezőben az ISO valutakód beírásával kell meghatározni a szerződés szerinti valutánemet.

A "Súlydíj" mezőbe a kilogrammonként alkalmazott tarifát kell beírni.

A "Rendben" gombbal tárolhatjuk el az adatokat és a "Mégsem" gombot használjuk ha változtatás, adatbevitel nélkül kívánjuk elhagyni a maszkot.

GÉPTIPUSOK

A funkció fő célja, hogy a nem menetrendszerű járatok esetében alkalmazott géptípushoz kötődő kiszolgálási díjtáblázat adatainak helyet adjon, így biztosítva az egységes tájékoztatást és az elszámolási hibák elkerülését.

A kiszolgált géptípusokról részletes információkkal rendelkeznie a handling agentnek és ezeket az adatokat számos ellenőrzésnél is fel kell használni. A menetrendben felhasználó géptípus-kódok tartalmának és a típus fontosabb adatainak tárolására szolgál ez a tábla. Ugyanitt kerül eltárolásra a géptípushoz kapcsolódó kiszolgálási díj is, amennyiben a charter handling szerződés ezen alapszik.

Itt is először a rendszerben már szereplő adatok jólismert formájú listás megjelenítésével találkozunk. Az "Új" gomb lenyomásával kezdetünk hozzá új géptípus beviteléhez, az alábbi adattartalommal.

"Géptípus kód"

A IATA az Airline Coding Directory című kiadványában teszi közzé a szabvány géptípus kódokat. Ezekről természetesen tekintettel arra, hogy kizárólag belső felhasználásra kerülnek, el lehet térni, de javasoljuk a szabványkódok használatát.

"Géptípusnév"

A kód által jelölt géptípus pontos megnevezése kerül ide, beleértve a tipusszámot és aáltípuszámot is. javasoljuk kiegészíteni az üzemeltető légitársaság nevével is, mivel az egyes légitársaságok ugyanazt a géptípust a fedélzeti felszerelés különbözősége és a helyi légügyi hatósági előírások miatt gyakran igen különböző terhelhetőségi adatokkal üzemeltetik.

"Maximális felszállósúly"

A géptípus neve mellett ez az egyik legfontosabb azonosító adata az egyes típusoknak és légitársaságonként szintén eltérő lehet ugyanarra a típusra vonatkozóan.

"Maximális cargo terhelhetőség"

A járatra szánt árumennyiség meghatározásakor igen fontos határérték. Természetesen a gépbe rakható árumennyiséget a súlyon kívül számtalan egyéb körülmény (térfogat, különleges kezelésű áru stb.) is befolyásolhatja és a maximális cargo terhelhetőség az utasterhelés függvényében csökken.

"Kiszolgálási idő"

Az egyes géptípusok legrövidebb fordulóideje alapvetően attól az időtől függ amennyire a szakszolgálatoknak a légi jármű megfordításához szükségük van. Ennek az adatmezőnek kettős felhasználási lehetősége van. Egyrészt akár itt tárolhatjuk az adott géptípus minimum fordulóidejét, másrészt pedig ha ez munkaszervezésünk szempontjából fontosabb, itt tárolhatjuk az időt, amennyire a cargo szolgálatoknak van szükségük egy forduló gép esetében. Ez utóbbi esetben a tervezett menetrend alapján kimutatott időigény alapján lehetőség van előre tervezni és felkészülni a forgalmi csúcsokra.

"Mikortól érvényes", "Meddig érvényes"

Ezekbe a mezőkbe a már ismert nap-hónap-év (pl.:10APR1997) formátumban kell beírni a szerződés érvényességi időtartamát.

"Díj", "Valutanem"

A charter földi kiszolgálási szerződésben meghatározott géptípustól függő díj kerülhet ide.

Az adatbevitelt itt is a "Rendben" gomb lenyomásával végezhetjük el illetve a "Mégsem" gomb lenyomásával hagyhatjuk el változtatás nélkül a képernyőt.

FELHASZNÁLÓK

Ez a funkció szigorúan a vezetők számára készült. Itt adható belépési jogosítás egy dolgozónak a rendszerbe és itt nyílik lehetőség arra is, hogy meghatározzuk, az adott dolgozónak mely funkciókhoz és milyen jogokkal legyen hozzáférése.

A képernyő felépítése megegyezik a korábban megsimertekkel, itt is az "Új" gomb lenyomásával vihetünk be új információt.

"Név"

Ide a dolgozó teljes neve kerüljön, hiszen a jelentésekre is ebben a formában kerül majd.

"Loginnév" és "Jelszó"

SITA CÍM HOZZÁRENDELÉSEK

SITA LEVELEZÉS - MANIFESZT TELEX KÜLDÉSE (FFM)

A háttérben történő, teljesen automatikus funkció a Budapestről induló járat manifesztjének IATA szabványú úgynevezett FFM telexben történő továbbítása a kiszolgált légitársaság igényei szerinti címekre, melyek tipikusan a légitársaságok rendszercímei, a járat következő állomásán megbízott handling agent rendszere és irodája és többszakaszos járat esetén a további járatszakaszokban érintett állomások.

Ennek az automatikus funkciónak a működtetéséhez természetesen meg kell ismertetnünk a rendszert azokkal a légitársaságokkal, akikkel ilyen szabványkommunikációra megállapodást kötöttünk. Szükség van emellett azoknak a címeknek a bevitelére is, amelyekre az FFM üzenetet el kell küldeni.

A funkció meghívásakor a jólismert táblázatos képernyőformátummal találkozunk a szokásos "Új", "Módosít", "Töröl" és "Kilépés" gombokkal kiegészítve. Az "Új" gomb lenyomásával jelenik meg az a maszk, ahol a részletes adatok felvitele történhet.

"Légitársasági kód", "Járatszám"

Tekintettel arra, hogy a légitársaságok járatai különböző útvonalon üzemelnek, különbözőek a járat célállomások és az ott szerződött ügynökök, valamint a járatok jellege is eltér, az egyes járatok manifesztjeit (FFM) meglehetősen különböző címsorokra kell eljuttatni. Ennek a szelektivitásnak a megteremtését szolgálja, hogy az FFM küldést a rendszer járatszámhoz köti. Ebből következően igen fontos, hogy a menetrend bevitelével foglalkozó ügyintézők, egy új járatról kapott tájékoztatás esetén azonnal megtudakolják, hogy az adott járat FFM üzeneteit mely címekre kell küldeni és ezeket az információkat a menetrend bevitelével egyidőben beírják a rendszerbe. Arra is érdemes felhívni a figyelmet, hogy ha egy járat üzemelése befejeződik, akkor a vonatkozó adatsort érdemes kitörölni a táblázatból az áttekinthetőség érdekében.

"Üzenet típus"

Ide ebben az esetben értelemszerűen az FFM kód kerül.

"Prioritás", "DbISign"

A SITA telexlevelezésnek számos fortélyja van, melyeket sehol sem tanítanak. Az egyik ilyen ismeret, hogy a SITA üzeneteknek prioritást lehet adni a megfelelő prioritási kód használatával. A SITA hálózat jóllehet igen korszerű és nagysebességű kommunikációs eszközöket alkalmaz ám a felhasználók és a

továbbított adatok mennyisége is óriási. Ritkán ugyan, de előfordul, hogy egyes útvonalakon a továbbítandó üzenetek száma időlegesen meghaladja a hálózat kapacitását. Ilyenkor a SITA üzenetközpontok az üzenet prioritása szerinti sorrendben továbbítják az üzeneteket. A prioritási kód ugyanakkor azt is meghatározza, hogy mennyi az adott üzenet továbbítási díja. A QD azaz késleltetett prioritású üzenetek esetében a célbaérkezési idő szélsőséges esetben akár több nap is lehet, bár erre még alig-alig volt példa, ám 20-30 perces késedelmek gyakran előfordulnak. Ugyanakkor ennek a prioritásnak 7a díja csak 85%-a a QN azaz normál prioritású üzenetének. Az ilyen üzenetek ritkán késlekednek, ám ha valamiért fontos az üzenet gyors célbajuttatása, akkor ajánlott QU azaz sürgős prioritást alkalmazni. A QU prioritás esetén azonban a díj is lényegesen magasabb, jelenleg 150%-a a QN prioritású üzenetének. A QD, QN, QU prioritási kódok közötti választás a "Prioritás" címkével jelölt listából lehetséges. Alapértelmezésben a QD prioritáson áll, mivel Európán belül igen ritkán okoz problémát ennek a prioritási kódnak a használata.

A másik ismeret illetve trükk az úgynevezett "double signature" használata. Abban az esetben, a kiszolgálási szerződés nem tartalmaz egyértelmű rendelkezést arra vonatkozóan, hogy az üzenetküldés költségeit ki köteles viselni, a SITA telexlevelezési rendszer lehetőséget biztosít, hogy az üzenetet a címzett vagy megrendelő költségére küldjük el. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy az üzenet fejlécébe bekerül a költségviselő légitársaság IATA kódja és ezáltal az üzenet költsége nem a feladó, hanem a kód tulajdonosának számlájában jelenik meg. Amennyiben a "DbI Sign" jelölőnégyzetet kiválasztjuk, akkor a rendszer a légitársaság kódjával és így a légitársaság számlájára küldi az üzenetet.

"SITA címek"

Itt kerülhetnek felsorolásra a a SITA címek melyekre az FFM üzenetet továbbítani kell.

Az adatbevitelt itt is a "Rendben" gomb lenyomásával végezhetjük el illetve a "Mégsem" gomb lenyomásával hagyhatjuk el változtatás illetve adatbevitel nélkül a képernyőt.

ÁRFOLYAMOK

Az utánvétes költségek, a CC Fee stb. például idegen pénznemben szerepel a fuvarokmányokon, ám ezek kiegyenlítése a hatályos jogszabályok szerint, ha címzett rendelkezik külkereskedelmi joggal Forintban is történhet. Ezért a számla elkészítéséhez szükséges a rendszerben nyilvántartani és folyamatosan karbantartani a devizaárfolyamokat. Ezek az adatok azonban lejártuk utáns sem veszítik aktualitásukat, hiszen szükség lehet arra is, hogy egy korábbi időpontban érvényes árfolyamot reklamáció vagy felülvizsgálat esetén ellenőrizzünk.

A vállalat által választott árfolyam a kibocsájtó bank által megszabott rendszerességgel áll rendelkezésre, érvényességi időszaka változhat is. Feltűnhetnek új, eddig nem alkalmazott pénznemek is. Mindezeknek a feltételeknek megfelel az árfolyamnyilvántartó funkció.

A funkció meghívásakor a jólismert táblázatos képernyőformátummal találkozunk a szokásos "Új", "Módosít", "Töröl" és "Kilépés" gombokkal együtt de kiegészítve egy "Új lista" és egy "Rendez" gombbal is.

Itt nyílik lehetőség a rendszerben szereplő árfolyamok áttekintésére. A "Mettől", "Meddig" mezőkbe itt azt az időintervallumot írjuk, amelyik, vagy amikor árfolyamra kíváncsiak vagyunk. A "Valutanem" és a "Dátum" "Rendezési sorrend" opció kiválasztása és a "Rendez" gomb lenyomásával a megjelenített adatokat a kívánt sorrendbe rendezhetjük. Ez azt is lehetővé teszi, hogy például arról kapjunk információt, hogy meghatározott időszakban hogyan változott az USD árfolyama. Ehhez csak az időszak kezdő és végdátumát kell megadnunk, majd a "Valutanem" opció kiválasztása után megnyomni a "Rendez" gombot. Ekkor egymás alatt, időrendben láthatjuk az USD árfolyamokat.

"Mettől", "Meddig"

Az "Új" gomb lenyomásával kezdhetjük meg az első árfolyam részletes adatainak felvételét.

"Valutanem"

Ide kerül az ISO valutakód, mely egy három betűs kód.

"Árfolyam"

Ide írjuk be az adott valutánem árfolyam szerinti Forint értékét.

"Mikortól érvényes"

Az első árfolyamlista érvényességének kezdődátuma. Az árfolyamnál végdátumot nem lehet meghatározni, mindaddig érvényben marad, ameddig újabb árfolyamot nem visznek be.

Az adattárolást a "Rendben" gomb lenyomásával végezhetjük el illetve a "Mégsem" gomb lenyomásával hagyhatjuk el adatbevitel nélkül a képernyőt. Ezután ismét az "Új" gomb lenyomása következik, hogy a következő valuténem és árfolyam is bekerüljön a táblázatba.

Amikor a fenti szabályok szerint felvittünk minden valuténemet és árfolyamot, akkor már a következő árfolyam bevitele sokkal egyszerűbb.

Az "Új lista" gomb lenyomásával egy olyan maszkba kerülünk, ahol már szerepelnek az ISO pénznemkódok és a "Mettől" címkével jelzett mezőbe az előző árfolyam érvényességi idejét követő nap dátumát kell írunk ami különös figyelmet igényel, hiszen ha időhöz az árfolyamlisták között az a későbbiekben súlyos problémákat okozhat. Jelentős különbség az eddig megismert képernyőkhöz képest, hogy itt közvetlenül a lista "Árfolyam" mezőjébe írhatunk, ami jelentősen egyszerűsíti és gyorsítja az árfolyambevétel rendszeres feladatát ám ugyanakkor különös figyelmet is követel az adatbevétel végző dolgozótól.

Kérjük, hogy a "Rendben" gomb lenyomása előtt, mely eltárolja az adatokat, győződjünk meg róla, hogy az árfolyamokat a megfelelő pénznemkód mellé vittük-e be, hiszen egy hibásan bevitt árfolyam miatt kiállított helytelen számla igen sok problémát okozhat.

VALUTANEMEK

Ez a funkció szolgál az ISO pénznemkódok és a pénznem megnevezésének bevitelére. Ennek a képernyőnek is kettős funkciója van.

Egyrészt itt kereshetjük ki, hogy egy kód milyen pénznemet takar illetve, hogy egy pénznemnek mi az ISO kódja.

A másik, ennél sokkal jelentősebb funkció az, hogy a rendszer a maszkokban csak azt a pénznemkódot fogadja el, ami ebben a táblázatban szerepel. Ha egy újabb pénznem kezelésével kívánunk foglalkozni, először ebbe a táblázatba kell bevinnünk, ellenkező esetben a többi képernyőnél nem hivatkozhatunk arra a kódra.

A képernyő kezelése gyakorlatilag megegyezik a korábban már megismert adatbázis kezelő képernyőkével. Az "Új", "Módosít", "Töröl", "Kilépés", "Rendben" gombok használata megegyezik az általános szabályokkal.

JÁRAT KÖLTSÉGEK

Ez a funkció szolgál, a földi kiszolgálási díjelszámolások alapját képező járatonkénti díjak tárolására. Itt nemcsak a menetrendszerű járatok díjainak megállapítására van lehetőség, de ide előre bevihető a nem menetrendszerű járat megállapodott kiszolgálási díja is, amit így az operatív személyzet már önállóan elszámolhat és számlázhat.

Fontos, hogy az itt bevitt járat, melyre a megállapodás vonatkozik, szerepeljen a mentrendben illetve nem-menetrendszerű járat esetén a járatlistában is. Ajánlott a menetrendi adatbevitel és a megállapodott díjak adatbevitelének feladatát egy szervezeti egység feladává tenni, ezáltal is biztosítva a komplex és hiánytalan adatbevitelt.

A funkció meghívásakor a már ismert táblázatos képernyőformátummal találkozunk a szokásos "Új", "Módosít", "Töröl" és "Kilépés" gombokkal.

Az "Új" gomb lenyomásával vihetünk be újabb handling költség megállapodást..

"Légitársasági kód", "Járatszám"

Az első mezőbe a légitársasági kód a másodikba a járatszám kerül.

"Mettől", "Meddig"

Ide menetrendszerű járat esetén a járat üzemelési periódusa, nem-menetrendszerű járat esetében pedig mindkét mezőbe a járat üzemelési napja kerül.

"Valutanem"

Ide kerül az ISO valutakód, mely egy három betűs kód.

"Díj"

A valutánem által meghatározott pénznemben kifejezett járatonként számítandó kiszolgálási díj összege kapott itt helyet.

SÉRÜLÉSI JEGYZŐKÖNYV

Sajnos a küldemény fuvarozása, raktározása és kezelése alatt bármikor előfordulhat, hogy az áru vagy csomagolása megsérül. A felelősség tisztázása érdekében a sérülés felfedezésekor haladéktalanul jegyzőkönyvben kell rögzíteni a sérüléssel kapcsolatos minden ismert adatot. Ennek a feladatnak az elvégzését is támogatja ez a rendszer, a jegyzőkönyvet a rendszerből lehet nyomtatni és a jegyzőkönyveket tárolja.

SITA LEVELEZÉS - SZABADSZÖVEGES TELEX KÜLDÉSE

A légitársaságok és handling agent-ek a világon mindenhol az információkat a légitársaságok saját kommunikációs hálózatán továbbítják, amit SITA TELEX-nek neveznek. Ez az üzenettovábbítási rendszer a jelenleg létezők közül az egyik leghatékonyabb és legbiztonságosabb. A legkorszerűbb eszközök (műholdak, optimális útvonalválasztás, elosztóközpontok) biztosítják, hogy gyakorlatilag üzemkimaradás nincs, üzenet nem veszhet el. Ez a rendszer képes a fent említett hálózatba történő becsatlakozásra, a szabadszöveges üzenetküldésre és fogadásra.

Ez nem csak a magyarországi felhasználók közötti kapcsolatot teremti meg, hanem gyakorlatilag minden légitársasághoz kapcsolatot biztosít, a telefaxnál lényegesen gyorsabban és megbízhatóbban és nem utolsó sorban olcsóbban. Ez a funkció rendkívül nagy segítséget nyújthat az air-side tevékenységek körében felmerült rendellenességek gyors és hatékony lekezeléséhez, lehetővé téve a járat és a küldemény indítóállomásának azonnali és célzott értesítését például a repülőgép rakodóterének megnyitásakor felfedezett hiány vagy sérülés esetén, vagy okmányhiány felfedezésekor.

A SITA TELEX rendszerben minden állomásnak egy 7 karakteres címe van. Az első három karakter a IATA város- vagy repülőtérazonosító-kód, az utolsó kettő pedig a légitársaság vagy ügynökség IATA azonosítója. Tekintettel a nagy számú felhasználóra, ma már nem csak betűk szerepelhetnek ez utóbbinál, hanem betű- és számkombinációk is. A középső két karakter azonosítja a szervezeti egységet. Például a Swissair Cargo helyfoglalás címe a BUDFRSR értelmezése: BUD - Budapest, FR - Freight Reservations, azaz áruhelyfoglalás, SR-Swissair. A IATA ajánlás szerint az FF a CARGO szervezet címe, a TO a városi iroda és az AP a repülőtéri iroda azonosítója.

Ezekről a címekről nincs egy átfogó "telefonkönyv", mert rendkívül gyorsan változnak és nagyon sok van belőlük. E rendszer készítői a CCS tagoktól kapott adatokat bevitték a rendelkezésre álló címjegyzékbe, de a felhasználónak is lehetősége van ezt a címjegyzéket kiegészíteni, illetve ebből törölni.

Az első megjelenő képernyő a szöveg bevitelére szolgál. Figyelem, a SITA TELEX rendszer csak az angol ABC szerinti karakterek továbbítását teszi lehetővé, így a CCS minden ezen kívüli karaktert átalakít illetve töröl.

Ettől eltekintve a számítógépes szövegszerkesztés szabályai szerint lehet az üzenet szövegét megírni. A címzés gomb lenyomásával egy új képernyő jelenik meg. Itt látható az eltárolt címjegyzék, ahonnan dupla klikkeléssel lehet címet választani. A címek a légitársasági kódok sorrendjében kerültek felsorolásra. Ugyanitt lehetséges a címjegyzékből egy feleslegessé vált cím törlése is (címlista-tisztítás: törlés).

A címzés céljára kiválasztott címek négy sorban jelennek meg. Ha tévedésből rossz címet választottunk ki, akkor az adott sor törlésével lehet a címzést módosítani. Egy üzenet legfeljebb 32 címre továbbítható.

Amennyiben a felhasználó a címjegyzékben még nem szereplő címre szeretne üzenetet küldeni, akkor először a kívánt címet fel kell vennie a címjegyzékbe (címezés-képernyő, új telexcím bevitele). Ezt egy külön képernyőn teheti meg. Itt meg kell adnia a légitársasági kódot, a címzett megnevezését és a 7 karakteres címet.

SITA LEVELEZÉS - SZABADSZÖVEGES TELEX FOGADÁSA

A többi üzenethez hasonlóan a szabadszöveges üzenetek is automatikusan megjelennek a képernyőn. Ilyenkor a válasz gomb lenyomásával azonnal megválaszolhatjuk az üzenetet. Ekkor a rendszer automatikusan a feladót írja címettként és a bejövő telex szövegét mint hivatkozási szöveget idézőjelek között a szöveg mezőben helyezi el. A SITA telexezésben kialakult nemzetközi gyakorlat az, hogy a választelex végén a bejövő üzenetet teljes egészében idézik, így a címzett könnyen és gyorsan beazonosíthatja, hogy mire vonatkozik az üzenet.

A nyomtatás gomb lenyomásával az üzenet kinyomtatható.

A képernyőt a bezár gomb segítségével hagyatjuk el.

A bejövő üzenet bármikor ismételten megjeleníthető és kinyomtatható az üzenetek menüpont, forgalom almenü segítségével.

SITA LEVELEZÉS - STÁTUSZINFORMÁCIÓ TELEX KÜLDÉSE (FSA, FSU)

Mint ismeretes, korábban a rendszerek automatikus koordinációja megoldhatatlan volt, csak szabadszöveges üzenetekben, telexen, faxon, okmánycserével kommunikálhattak egymással a logisztikai lánc résztvevői. A kommunikációképes légitársasági és handling agent rendszerek megjelenésével azonban gyökeresen megváltozott a helyzet.

Például egy légiáru-küldemény helyzetét ma már pusztán a légifuvarlevél-szám megadásával megtudhatja a szállítmányozó vagy a fuvarozó, közvetlenül a fuvarozásban résztvevő légitársaságok és handling agent-ek számítógépes rendszereitől, ugyanonnan, ahonnan eddig a telefonon történő érdeklődésre egy ügyintéző válaszolt. A CCS tolmácsolásában közvetlenül hozzáférhetnek a speditőr felhasználók is azokhoz az adatokhoz, melyeket eddig egy légitársasági ügyintéző olvasott be, vagy írt meg válaszában. Valójában ez a keresés a mai kommunikációs technika mellett már nem vesz több időt igénybe, mint amennyi ideig ennek a példának az elolvasása tartott. Manuálisan, telefonon, szabadszöveges üzenetekkel egy ilyen nyomozás akár napokig is eltarthat.

Az ilyen korszerű, automatikus válaszadási képességgel rendelkező rendszerek sorába lépett ezzel az L.R.I. Cargo Handling rendszere is.

Emberi beavatkozás nélkül, a háttérben válaszol a rendszer a légitársaságoktól, ügynököktől érkező kérdésekre a rendszerben tárolt adatok alapján. Ugyanakkor fontos minden dolgozónak szem előtt tartania, hogy hibás adatbevitel esetén a partnert akkor is félrevezetheti, ha erről nem is vett tudomást, hiszen ilyen státuszinformáció kérés bármikor befuthat és a rendszer arra azonnal válaszol a rendelkezésére álló adatok alapján, tehát ha éppen egy javításra váró, tévesen bevitt adat áll rendelkezésére, a rendszer mit sem sejtve az alapján ad majd külső tájékoztatást.